

Návrat pěti ztracených textilií z Frankfurtu do Prahy

- Cenné textilie se po desítkách let vrací do Prahy
- ŽMP připravuje speciální výstavu věnovanou repatriacím

Praha, 25. února 2026 – Kurátoři, restaurátoři a další odborníci Židovského muzea v Praze převzali v pátek 13. února objemnou zásilku z Frankfurtu nad Mohanem. Tolik obávaný den tentokrát přinesl radost: uvnitř rozměrné transportní bedny se nacházelo pět historických synagogálních textilií, které se po mnoha letech vracejí tam, kam patří – do sbírek pražského Židovského muzea.

Dvě synagogální opony, dva pláštíky na Tóru a svatební baldachýn, cenné textilní předměty české provenience z konce 19. a počátku 20. století, byly objeveny ve sbírkách Židovského muzea ve Frankfurtu nad Mohanem (Jüdisches Museum Frankfurt – JMF). Frankfurtské muzeum je v dobré víře zakoupilo jako akvizici od soukromého vlastníka na konci 80. let 20. století, aniž by tehdy detailně prověřilo provenienci nově nabytých předmětů. Díky systematickému výzkumu vlastnické historie, bylo možné jednoznačně dokázat, že za 2. světové války textilie prošly sbírkami pražského Židovského muzea, a tedy že jejich právoplatným vlastníkem je Federace židovských obcí v České republice (FŽO), zřizovatel ŽMP.

Textilie se v rámci válečných svozů ze zrušených židovských náboženských obcí mezi lety 1942–1944 dostaly do Ústředního židovského muzea – válečné instituce fungující pod nacistickým dohledem. V ní židovští kurátoři navzdory extrémním podmínkám aktivně usilovali o záchranu kulturního a duchovního dědictví českých a moravských židovských komunit. Po roce 1945, resp. 1948, tato judaika společně s řadou dalších z muzejních sbírek za nejasných okolností zmizela. Některá byla vydána prostřednictvím Rady židovských náboženských obcí (předchůdce FŽO) jako zápůjčka obnoveným židovským obcím či synagogálním sborům, a měla být po uplynutí stanovené doby navrácena zpět do muzejních sbírek. V mnoha případech však tyto předměty byly ilegálně vyvezeny za hranice a později byly prohlášeny za ztracené.

Odborníkům ze ŽMP se v druhé polovině minulého roku podařilo všech pět textilií jednoznačně identifikovat a uspět se žádostí o vydání.

„Získání těchto pohřešovaných judaik je významným úspěchem pro české kulturní dědictví,“ komentuje **Pavla Niklová, ředitelka ŽMP**, a doplňuje: „Je nejen dokladem neutuchající snahy naší instituce o rekonstrukci a zachování integrity sbírek, ale jedná se také o dobrý příklad zahraniční spolupráce. Především však tento krok symbolizuje obnovu kontinuity přerušené tragickými dějinami.“

Díky vstřícnosti a spolupráci institucí jako je Židovské muzeum ve Frankfurtu, jež neprodleně souhlasilo s návratem příslušných předmětů do ČR, bylo možné restituční nárok řešit bez zbytečného odkladu.

„Nový výzkum ukázal, že tyto předměty nebyly majetkem, ale zápůjčkou příslušným židovským obcím, a akvizice tudíž byla ilegální. Převodem dotyčných předmětů Židovské muzeum Frankfurt uznává jako právoplatného držitele těchto objektů svoji partnerskou organizaci, Židovské muzeum v Praze,“ **uvedla prof. dr. Mirjam Wenzel, ředitelka JMF.**

UNIKÁTNÍ OPONA ZE ROKU 1898

Nepřehlédnutelným kusem v pěti repatriovaných textiliích je sametová, sytě zelená synagogální opona z roku 1898. Zdobí ji plastická výšivka koruny se zlatým prýmkem a imitací drahých kamenů. Hebrejský donační nápis připomíná, že byla darem Jakoba Mischköniga a jeho manželky Judit. Do Ústředního židovského muzea se dostala za války ze svozové lokality Pardubice a na jejím rubu je stále patrné identifikační číslo, které potvrzuje, že byla v bezprostředně poválečné době vydána za účelem nspecifikované výpůjčky. Zpátky do sbírek muzea se vrátila až po osmdesáti letech.

I DESETILETÍ PO VÁLCE SE MAJETEK VRACÍ PRÁVOPLATNÝM VLASTNÍKŮM

Případ těchto repatriovaných textiliích je již druhou restitucí z Židovského muzea ve Frankfurtu. V uplynulých letech frankfurtské muzeum vrátilo do Prahy tři synagogální opony, které zůstávají v JMF dlouhodobě zapůjčeny k vystavení.

Podobně byla nedávno repatriována synagogální opona z Izraelského muzea v Jeruzalémě, která tam zůstane vystavena formou patnáctileté zápůjčky.

K první úspěšné restituci židovského rituálního předmětu původem z českých zemí došlo díky péči odborných pracovníků ŽMP již před 12 lety: na jaře 2014 se do České republiky vrátila synagogální opona původně z Mladé Vožice, která byla objevena v nabídce newyorské pobočky aukčního domu Sotheby's.

SPECIÁLNÍ VÝSTAVA NAVRÁCENÝCH PŘEDMĚTŮ

Navracené synagogální opony, pláštíky na Tóru a svatební baldachýn budou brzy zařazeny zpět do muzejních sbírek zapsaných v Centrální evidenci sbírek Ministerstva kultury ČR (CES) jako nedílná součást unikátní sbírky textilu ŽP, a to pod původními inventárními čísly.

Zmíněnou synagogální oponu z Pardubic, společně s dalšími repatriovanými předměty bude moci veřejnost spatřit v připravované pop-up výstavě věnované tematice repatriací v září tohoto roku v nově otevřeném kulturním, vzdělávacím a galerijním prostoru ARTSCHUL.

Popisky k fotografiím:

059.622: Synagogální opona ze zeleného sametu s výšivkou zlaté koruny, dar Jakoba Mischköniga a jeho manželky Jehudit. Pardubice, 1898.

017.925: Synagogální opona ze sukna krémové barvy, dar Jonatana Fantla a jeho manželky Jitl. Sušice, 1895.

000.789: Pláštík na Tóru z bílého hedvábí, dar Josefa a Rivky Fuchsových. Polička, 1907.

037.377: Pláštík na Tóru ze sametu krémové barvy s výšivkou zlaté koruny, dar Davida a Chany Cifferových. Moravská Ostrava, 1908.

056.858: Svatební baldachýn (*chupa*) ze sametu a bavlněného saténu v barvách červené a modré, vzpomínka na svatbu advokáta dr. Lamberga z Telče. Bzenec, 1886.

Židovské muzeum v Praze

Již 120 let pečuje Židovské muzeum v Praze o kulturní dědictví židovských komunit českých zemí. Muzeum bylo založeno roku 1906 a spravuje jednu z nejrozsáhlejších sbírek judaik na světě – čítající přes 44 000 sbírkových předmětů, 130 000 knih, statisíce fotografií a bohatý archiv židovských náboženských obcí v Čechách a na Moravě. Ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze pečuje o osm významných památek Pražského židovského města a pravidelně pořádá kulturní a vzdělávací akce. Více informací najdete ZDE.

Kontakt pro média:

Martina Kemrová

M: +420 603 400 150

E: martina.kemrova@jewishmuseum.cz

pr@jewishmuseum.cz